

Commissie voor de
milieueffectrapportage

HOV-busbaan Leiden-Katwijk

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

13 april 2023 / projectnummer: 3721

1 Advies voor de inhoud van het MER

De provincie Zuid-Holland wil een Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV)-busbaan aanleggen van Leiden naar Katwijk en Noordwijk. Dit kan gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden, daarom wordt een milieueffectrapport (MER) opgesteld om het provinciaal inpassingsplan (PIP) te ondersteunen. De provincie Zuid-Holland heeft de Commissie gevraagd te adviseren over de inhoud van het op te stellen MER.

Essentiële informatie voor het MER

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het MER. Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in het besluit over het PIP het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Een duidelijke beschrijving welke onderdelen van het voorkeursalternatief in het PIP zijn opgenomen en welke onderdelen via ander besluiten mogelijk worden gemaakt (zie paragraaf 2.2 van dit advies).
- Een heldere beschrijving en onderbouwing van het trechteringsproces naar het voorkeursalternatief en de rol die milieuoverwegingen daarbij hebben gespeeld. Gebruik kaartmateriaal om de toelichting te onderbouwen (zie paragraaf 3.1 van dit advies);
- Een heldere beschrijving van de referentiesituatie ondersteund door goed kaartmateriaal (zie paragraaf 3.2 van dit advies).
- De milieueffecten van het voornemen, ga in op de effecten zoals beschreven in de NRD, en neem daarin de adviezen voor natuur, verkeer, geluid, luchtkwaliteit en gezondheid mee (zie hoofdstuk 4 van dit advies).
- De (resultaten van de) Passende beoordeling, waaruit blijkt dat het plan uitvoerbaar is gelet op de Wet natuurbescherming (zie paragraaf 4.4 van dit advies).

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER (zie hoofdstuk 5 van dit advies).

Voor de effectbeschrijving adviseert de Commissie zoveel als mogelijk gebruik te maken van de reeds gedane onderzoeken bij het ontwerp PIP (zie verder hoofdstuk 4 van dit advies).

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. Ze bouwt in haar advies voort op de notitie reikwijdte en detailniveau (NRD)¹. Ze herhaalt alleen punten die al in de NRD aan de orde komen als dat voor een goed begrip van het advies nodig is of als ze voorstelt de aanpak op onderdelen aan te passen.

¹ Notitie reikwijdte en detailniveau, RHDHV, 1 februari 2023.

Figuur 1 HOV-verbinding Leiden-Katwijk-Noordwijk met beoogde HOV-busbaan (gele omkadering).

Aanleiding MER

De provincie Zuid-Holland wil een HOV-busbaan aanleggen van Leiden naar Katwijk en Noordwijk. Voor het besluit over het provinciaal inpassingsplan (PIP) over de HOV-busbaan van Valkenburg Oost naar de Zeeweg, Katwijk wordt een Passende beoordeling en daarom ook een plan-milieueffectrapport (MER) opgesteld.

In december 2022 heeft een ontwerp van het PIP ter inzage gelegen. Vanwege jurisprudentie (Porthos uitspraak, ECLI:NL:RVS:2022:3159, november 2022) is gebleken dat een Passende beoordeling vanwege een (tijdelijke) toename van stikstofdepositie op daarvoor gevoelige Natura 2000-gebieden noodzakelijk is. Een Passende beoordeling bij een plan leidt tot een verplichting om een milieueffectrapportage te doorlopen (NRD, paragraaf 1.2.1).

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval Provinciale Staten van Zuid-Holland – besluit over het provinciaal inpassingsplan HOV Leiden-Katwijk.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer [3721](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Achtergrond en besluitvorming

2.1 Achtergrond

De provincie Zuid-Holland is samen met de Gemeente Leiden, Gemeente Katwijk en Gemeente Noordwijk bezig met het realiseren van Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) tussen Leiden, Katwijk en Noordwijk. Het HOV is opgedeeld in twee fases:

- Fase 1: Doorstroommaatregelen Leiden, Katwijk en Noordwijk. Tussen 2013 en 2017 zijn hier ontwerpen voor gemaakt. In 2021 is Fase 1 in zijn geheel afgerond.
- Fase 2: HOV-busbaan van Valkenburg Oost naar de Zeeweg in Katwijk. De (vrijliggende) busbaan wordt ontwikkeld met het oog op de komst van de wijk Valkenhorst en vormt de belangrijkste verkeerskundige maatregel voor deze wijk.

De NRD (zie bijvoorbeeld paragraaf 1.1 van de NRD) gaat over deze Fase 2, een HOV-busbaan vanaf de nieuwe aansluiting Valkenburg Oost op de N206 tot aan de Zeeweg te Katwijk. De HOV-busbaan Leiden-Katwijk kent twee delen:

1. De busbaan langs Valkenhorst liggend naast de Rijnlandroute;
2. De busbaan in Duinvallei.

In het PIP wordt de grotendeels vrijliggende busbaan en diverse kunstwerken, haltes, fietsmaatregelen en groeninrichting vastgelegd. In december 2022 heeft een ontwerp van het PIP ter inzage gelegen. De provincie heeft na de ter inzagelegging van het ontwerp-PIP besloten om de besluitvorming uit te stellen en een MER op te stellen waarin de milieueffecten van de HOV-busbaan worden onderzocht. De provincie heeft aangegeven het ontwerp-PIP met het MER opnieuw ter inzage te leggen.

Omdat het proces voor belanghebbenden ingewikkeld kan overkomen adviseert de Commissie om in het MER duidelijk de aanleiding van het voornemen en de aanleiding voor de milieueffectrapportage te beschrijven.

2.2 Besluitvorming

De procedure voor de milieueffectrapportage wordt doorlopen voor het PIP. Maar daarnaast worden ook andere besluiten genomen voor de realisatie van het voornemen. Geef aan welke besluiten dit zijn en hoe deze zich verhouden tot het PIP. Daarmee krijgen belanghebbenden overzicht over alle besluiten en hoe deze samenhangen. Ga ook in wie voor welk besluit het bevoegde gezag is en wat globaal de planning is.

3 Voorgenomen activiteit en referentiesituatie

3.1 Voorgenomen activiteit

Het plan 'HOV Leiden Katwijk' heeft een lange voorgeschiedenis. Beschrijf in het MER de voorgenomen activiteit. Ga in op de verschillende onderdelen zoals busbaan, landschappelijke zone, viaducten, fietspaden. In de NRD is in hoofdstuk 2 hiervoor een goede eerste aanzet gedaan. De Commissie adviseert deze verder uit te werken en daarbij duidelijk kaart- en beeldmateriaal toe te voegen.

In het ontwerp-PIP is het voorkeursalternatief opgenomen. Beschrijf in het MER de trechtering die is doorlopen om tot het voorkeursalternatief te komen zodat het voor de lezers van het MER duidelijk wordt hoe het tot stand is gekomen. Ga daarbij in op de milieuoverwegingen die een rol hebben gespeeld.

De ruimte waarbinnen de HOV-busbaan geprojecteerd is beperkt en ligt in een dichtbevolkte en bebouwde omgeving. Dit vraagt om een goede ruimtelijke inpassing (zie bijvoorbeeld paragraaf 6.2.8 van de NRD). Geef aan hoe deze inpassing er uit ziet en hoe deze kan worden geborgd. Beschrijf de impact op de omgeving door bijvoorbeeld gebruik te maken van visualisaties.

Beschrijf in het MER hoe de voorgenomen activiteit zich verhoudt tot beleid met betrekking tot circulariteit.

3.2 Referentie

In de NRD (hoofdstuk 5) wordt de referentiesituatie (huidige situatie en autonome ontwikkelingen) beschreven. In het MER moet de referentiesituatie en autonome ontwikkeling navolgbaar worden beschreven ondersteund door goed kaartmateriaal.

Beschrijf wat de status is van fase 1 van de HOV-busbaan en de reconstructie van de N206 (Rijnlandroute). Geef duidelijk aan welke ontwikkelingen al besloten zijn en daarom tot de autonome ontwikkeling behoren en welke ontwikkelingen mogelijk nog een rol kunnen spelen. Een voorbeeld van dit laatste is de mogelijke ontwikkeling van een woningbouwlocatie in de Duinvallei.

4 Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Benutten van reeds gedaan en nog actueel onderzoek

Bij het opstellen van het ontwerp-PIP zijn een groot aantal milieuonderzoeken uitgevoerd. De Commissie onderschrijft de aanpak uit de NRD (paragraaf 6.3) om deze waar mogelijk te benutten bij het opstellen van het MER. Wel wijst de Commissie erop dat indien een

onderzoek niet meer actueel is, bijvoorbeeld door veranderingen in wet- en regelgeving, verandering van uitgangspunten of vanwege fysieke veranderingen in de omgeving, dat onderzoek dient te worden geactualiseerd. Beschrijf in het MER in hoeverre de milieuonderzoeken die al gedaan zijn nog actueel zijn.

In het vervolg van dit hoofdstuk gaat de Commissie alleen in op de milieuthema's waar zij aanbevelingen heeft voor het uit te voeren onderzoek. Voor de andere milieuthema's kan de aanpak zoals in de NRD opgenomen worden gehanteerd.

4.2 Natuur en stikstof

In paragraaf 6.2.5 van de NRD wordt ingegaan op de aspecten van het thema natuur die in het MER worden onderzocht, namelijk: beïnvloeding van beschermde gebieden en van beschermde soorten, onder andere als gevolg van de invloed van stikstofoxiden.

De aanleiding voor het MER is de op te stellen Passende beoordeling vanwege stikstofemissies in de aanlegfase. De Commissie adviseert om deze Passende beoordeling in het MER op te nemen. Onderzoek in een Passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat het plan/project, op zichzelf of in cumulatie met andere projecten, de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden niet aantast. Leg uit waarom alleen naar de aanlegfase gekeken kan worden. Neem een recente AERIUS-berekening op van de stikstofdeposities tijdens de aanlegfase, met een duidelijke beschrijving van de gehanteerde uitgangspunten.

Geef aan welke maatregelen genomen worden om emissies van stikstof in de uitvoeringsfase tot een minimum te beperken. Beschrijf de wijze waarop gebruik gemaakt wordt van externe saldering, en tot welke resultaten dit leidt voor de depositie in Natura 2000-gebieden.

Onderbouw dat deze externe saldering juridisch uitvoerbaar en houdbaar is.

Beschrijf de ecologische effecten in de Natura 2000-gebieden wanneer er ondanks de externe saldering eventuele restdeposities op zullen treden, en onderbouw waarom deze de natuurlijke kenmerken van de betrokken Natura 2000-gebieden niet zullen aantasten.

Beschrijf andere effecten dan die door stikstof of motiveer waarom andere effecten kunnen worden uitgesloten.

Werk in het MER uit of door de aanleg van de HOV-busbaan (vaste rust- en verblijfplaatsen van) beschermde soorten kunnen worden aangetast, en welke maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen. Betrek in deze uitwerking alle soorten die volgens de Wet natuurbescherming worden beschermd.

4.3 Leefomgeving

4.3.1 Verkeer

In paragraaf 6.2.1 van de NRD wordt het aspect verkeer beschreven. Werk het aspect conform de NRD uit in het MER. De Commissie adviseert om daarnaast in te gaan op barrièrewerking en toegankelijkheid van de wijken aan weerszijden van de HOV-busbaan en N206 voor

langzaam verkeer. Beschrijf en beoordeel de toegankelijkheid en bereikbaarheid van de bushaltes. Beschrijf de kwaliteitsverbetering (reissnelheid en betrouwbaarheid) als gevolg van de HOV-busbaan.

Ga bij verkeersveiligheid in op zowel de objectieve verkeerveiligheid (conflicten en ongevalskansen) als de subjectieve onveiligheid (de beleving van de onveiligheid, en de sociale onveiligheid van solitaire fietsroutes en fietstunnels).

4.3.2 Geluid

In paragraaf 6.2.2 van de NRD wordt het aspect geluid beschreven. In het kader van het ontwerp-PIP is reeds onderzoek verricht naar de geluidbelasting in de omgeving ten gevolge van de HOV-busbaan, de resultaten zijn opgenomen in de notitie 'Geluidseffecten HOV Leiden-Katwijk, van Royal Haskoning DHV, 24 juni 2022'.

Maak gebruik van dit onderzoek, geef daarbij aan waarom het onderzoek actueel genoeg is, en presenteer de resultaten en conclusies overzichtelijk in het MER ondersteund met goed kaartmateriaal. Breng in het MER het verschil met de referentiesituatie in beeld en beschrijf het proces van de gekozen mitigerende maatregelen.

4.3.3 Lucht

In paragraaf 6.2.3 van de NRD wordt het aspect luchtkwaliteit beschreven. Voor het aspect luchtkwaliteit wordt in het ontwerp-PIP gebruikt gemaakt van gegevens over de (achtergrond)concentraties uit het jaar 2021. Daarom adviseert de Commissie in het MER uit te gaan van actuele gegevens voor wat betreft fijn stof (PM10 en PM2,5) en NO2.

In het ontwerp-PIP is emissieloos-rijden als voorwaardelijke verplichting opgenomen. Het ontwerp-PIP geeft geen inzicht in de bijdrage van de HOV-busbaan aan de luchtkwaliteit. De Commissie is van mening dat in het MER ingegaan moet worden op de bijdrage van de busbaan voor het aspect fijnstof (remmen en banden).

Beoordeel de luchtkwaliteitconcentraties in het studiegebied in relatie tot het aantal blootgestelden voor zowel de referentiesituatie als het voornemen. Betrek bij de beoordeling de actuele WHO-advieswaarden.

4.3.4 Gezondheid

De NRD (par 6.2.10) geeft aan dat wordt gekeken naar het aantal blootgestelden aan luchtvervuiling en het aantal gehinderden door geluidshinder. Gebruik deze twee indicatoren en de overige relevante informatie uit het uitgevoerde geluid- en het nog uit te voeren luchtkwaliteitsonderzoek om een korte beschouwing over gezondheid op te nemen.

5 Samenvatting en presentatie van informatie

5.1 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de aanleiding van de busbaan en fietsmaatregelen en de reden om een m.e.r.-procedure te doorlopen;
- de voorgenomen activiteit;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van, onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn.

Neem ook in de samenvatting van het MER goed en duidelijk kaartmateriaal op.

5.2 Presentatie van informatie

De presentatie verdient bijzondere aandacht. Zorg voor:

- een zo beknopt mogelijk MER, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal, met duidelijke legenda.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Advies van de Commissie over het op te stellen MER

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep geeft aan welke onderwerpen naar zijn mening moeten worden behandeld in het MER en met welke diepgang. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep op 13 maart 2023 het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

drs. Reinoud Kleijberg

ir. Joep Lax

ir. Corrie Smit (secretaris)

Marja van der Tas (voorzitter)

ir. Paul van Vugt

Besluit waarvoor dit milieueffectrapport wordt opgesteld

Provinciaal Inpassingsplan.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. Een MER is nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom wordt een plan-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit

Provinciale Staten Zuid-Holland.

Initiatiefnemer besluit

Gedeputeerde Staten Zuid-Holland.

Bevoegd gezag m.e.r.-procedure

Provinciale Staten Zuid-Holland.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie niet in de gelegenheid gesteld om zienswijzen en adviezen bij haar advies te betrekken.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft gebruikt?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3721](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

